

Sorg- og krisehandlingsplan

De fleste skoler vil på et eller andet tidspunkt stå over for en hændelse af sorgmæssig karakter. På landsplan mister ca. 4.000 børn årligt en pårørende og dertil kommer en række socialt betingede kriser, fx *misbrug, livstruende sygdom, ulykker, skilsmisser m.m.*

Nærværende sorg- og krisehandleplan er tænkt som en vejledning for skolens personale, hvis en krise eller et dødsfald skulle finde sted. Den er udsprunget af behovet for praktisk og konkret hjælp i en svær situation.

"Når børn mister eller er udsat for andre alvorlige hændelser, påhviler det de voksne, der har daglig omgang med barnet, at tage hånd om situationen. Der er ikke andre, der gør det. Mange voksne kan have svært ved at forholde sig til sorg og død. I afmagt vælges den eneste løsning, der ikke dur - nemlig at lade som ingenting. Det er det værste, du kan gøre. Åbenhed om det skete er, uanset hvor trist og traumatisk det end måtte være, den bedste støtte for barnet."

[Kræftens bekæmpelse]

Handleplanens delelementer

- Dødsfald i familien, et barn mister en forælder, søster/bror, nærmere pårørende
- Skolen mister en elev
- Skolen mister en kollega og eleverne en lærer
- Alvorlige sygdomme
- Selvmordstruede elever og voksne
- En familie står overfor uoverskuelige problemer, herunder vold og incest.
- Skilsmisse
- Elevhandleplan

Dødsfald i nærmeste familie

På Solvangskolen tager vi ansvar for at håndtere dødsfald i nærmeste familie på en hensigtsmæssig måde. Vi er opmærksomme på, at en traumatisk oplevelse som et dødsfald kan have langvarige konsekvenser for barnet og dets familie, og derfor arbejder vi tæt sammen for at give barnet den bedst mulige støtte.

Som skole tager vi initiativet i forhold til barnet og viser, at vi er parate til at give støtte og lytte, hvis barnet har brug for det. Vi respekterer barnets sorg og vurderer tidsperspektivet og omfanget af eventuelle særlige hensyn, der skal tages. Vi er opmærksomme på, at sorgen kan komme længe efter det skete, og arbejder tæt sammen mellem skolens ledelse, FFO/Klub, lærere, trivselsvejledere og administrativt personale for at give barnet den bedste støtte i en svær situation. Når et dødsfald finder sted, bliver der udarbejdet en sorghandleplan (bilag 1) for at tage højde for barnets individuelle sorgreaktion.

Skolen tager initiativet i forhold til eleverne og respekterer deres sorg, hvorfor følgende skridt tages:

- *Klasselæreren orienterer skolens ledelse, FFO/Klub (hvis barnet er tilknyttet denne), trivselsvejleder og administrativt personale om dødsfaldet.*
- *Klasselæreren kontakter hjemmet for en respektfuld undersøgelse af, hvad der er sket, hvad skolen kan gøre, hvem der skal orienteres, om familien ønsker besøg og hvilken form for hjælp skolen kan tilbyde.*
- *Trivselsvejleder tilbyder sparring og vejledning til at håndtere sorgen.*
- *Alle relevante medarbejdere gennemgår Sorghandleplanen 2.0 fra Kræftens Bekæmpelse (findes i sundhedscenteret) for yderligere vejledning og råd.*

Procesplan step by step – hvem gør hvad?

Klasselæreren skal orientere følgende:

- Skolens ledelse
- FFO/Klub (hvis barnet er tilknyttet denne)
- Øvrige relevante lærere, trivselsvejleder og administrativt personale

Klasselæreren kan kontakte hjemmet for en respektfuld undersøgelse af følgende:

- *Hvad nøjagtig er der sket (for at imødegå rygtedannelser)*
- *Hvad kan skolen gøre/hvad ønsker hjemmet at skolen gør*
- *Hvem skal orienteres (øvrige elever / lærere / forældre)*
- *Ønsker familien besøg i hjemmet*
- *Hvad kan skolen tilbyde af hjælp (samtaler med klasselærer, trivselsvejleder, psykolog mv.)*
- *Ønskes deltagelse ved begravelse, lærer/hele klassen, evt. besøge gravstedet – hvad ønsker familien?*

Søg nærmere vejledning:

- *Kontakt trivselsvejleder for sparring og vejledning.*

Skolen mister en elev

Sorgen kan komme længe efter det skete. Dette skal klasselærer/øvrige lærere være opmærksomme på – dette kan være et problem både for den enkelte elev der er berørt, men også for de øvrige berørte elever. Måske er det nødvendigt at følge op på emnet med jævne mellemrum, for at kunne hjælpe elever, der sidder med ubesvarede spørgsmål, angst eller "bare" har brug for at vide, at de har nogen at tale med.

Procesplan step by step – hvem gør hvad?

Første fase: *Håndtering af chokket og den umiddelbare sorg.*

- Klasselæreren og skolens ledelse kontakter hjemmet for at få oplysninger om hændelsen og hvad skolen kan gøre for at hjælpe.
- Klasselæreren og skolens ledelse informerer relevant personale, såsom FFO/Klub, trivselsvejleder og administrativt personale.
- Der arrangeres et møde for eleverne, hvor klasselæreren informerer om hændelsen og svarer på spørgsmål.
- Der arrangeres en mindehøjtidelighed for skolens medarbejdere og elever.
- Der tilbydes samtaler til elever, der har brug for det.

Anden fase: *Håndtering af den længerevarende sorg og efterdønninger.*

- Der arrangeres følgegrupper for eleverne, hvor de kan tale om deres følelser og oplevelser.
- Der tilbydes samtaler til lærerne og skolens personale, der er berørt af hændelsen.
- Skolens ledelse kommunikerer med forældrene om hvordan de kan støtte deres børn i denne fase.
- Der følges op på emnet med jævne mellemrum for at sikre, at eleverne får den hjælp, de har brug for.

Tredje fase: *Genoptagelse af hverdagslivet og efterfølgende støtte.*

- Skolens ledelse evaluerer håndteringen af situationen og identificerer eventuelle forbedringer, der kan gøres i fremtiden.
- Der tilbydes fortsat støtte til eleverne og skolens personale, der har brug for det.
- Der arrangeres følgegrupper og samtaler efter behov.
- Der tages hensyn til og støttes eleverne i deres fravær og forberedelse til eksamen/prøver.

Skolen mister en lærer/medarbejder og eleverne en lærer

Procesplan step by step – hvem gør hvad?

- Ledelsen informerer alle øvrige medarbejdere på skolen
- Skolens medarbejdere og elever samles til en mindehøjtidelighed
- De forskellige klasselærere informerer klassen om det skete (så rygtedannelse undgås)
- Der følges op på emnet inden for et bestemt tidsrum
- Der holdes kollegialt møde om det skete umiddelbart efter hændelsen
- Professionel hjælp tilbydes, og der formidles evt. kontakt til krisepsykologer
- Deltagelse i begravelse.

Alvorlige sygdomme

Når familier oplever kritisk sygdom, ændres familiens dagligdag dramatisk. Det er derfor vigtigt, at skolen tager initiativ til at samarbejde med familien og tilbyder sin støtte.

Alvorlig sygdom dækker både korte sygdomsforløb og forløb, der strækker sig over flere år. Når vi som skole får at vide, at der er en elev der er ramt af alvorlig sygdom, er det vigtigt, at vi rækker ud til hjemmet og sørger for, at vi er i løbende dialog.

Procesplan step by step – hvem gør hvad?

Når skolen bliver bekendt med alvorlig sygdom hos en elev vil skolens afdelingsleder for læringsmiljøet kontakte familien og rådfører sig omkring situationen. Herunder forholder samtalen sig til:

- At skolens ledelse og personale er klar med hjælp og omsorg i det omfang familien har behov for det.
- At aftale nærmere hvordan børnegruppen/klassen/årgangen (og forældre) skal orienteres og om barnet skal være til stede.
- At drøfte hvordan skolen kan støtte eleven under sygdomsforløbet fx *besøgsvenner // skolearbejde // hjemmebesøg mv.*

Til den videre håndtering aftales nærmere mellem afdelingsleder og kontaktlærere hvordan eleven og familien følges i den kommende tid. Overordnet er det vigtigt, at vi er tæt på familien og løbende er i kontakt/dialog, så både de og eleven ved, vi er der!

I fællesskab, efter dialog og aftale med forældrene, udarbejdes en skriftlig meddelelse med fyldestgørende information, som kan sendes med hjem til klassekammerater og forældre. Dernæst planlægges kommunikation til børnegruppen i skolekonteksten. Kommunikationen kan omfatte følgende perspektiver:

- En klarlægning af det forventede sygdoms- og evt. behandlingsforløb herunder fraværperiode
- Særlige hensyn herunder deltagelse i skolen, legeaftaler, kontakt til klassekammerater mv.
- Det kan overvejes, om klassen skal orienteres af professionelle (læge, sygeplejerske, psykolog, m.v.).

Dialogens karakter tilpasses med afsæt i børnenes alder og evne til at forholde sig til en svær og alvorlig information.

Selvmodstruede elever

Når skolen erfarer, at en elev taler om selvmord, har selvskadende adfærd eller truer med selvmord, skal der **altid** handles.

Procesplan step by step – hvad gør hvad?

- Ledelsen og klasselærer involveres. Øvrigt relevant personale orienteres.
- Der udpeges en tovholder (klasselærer, trivselsvejleder, AKT-lærer)
- Det øvrige trivselsteam orienteres.
- Tovholderen afholder samtaler med eleven (skema til spotning af selvmordstruede kan anvendes www.sst.dk)
- Forældrene orienteres (med undtagelse af meget særlige tilfælde) – og lærere med relationer til søskende orienteres.
- Repræsentanter for elevens fritid orienteres
- Tovholderen udnytter ressourcepersoner på skolen og andre ressourcepersoner (skolepsykolog, sundhedsplejerske, sagsbehandler)
- Vejledning af den gruppe af unge, som er i meget nær kontakt med den selvmordstruede elev. De opfordres til at henvende sig til en voksen (klasselærer, trivselsvejleder, Anonym Rådgivning – og forældre). Det er vigtigt, at de unge får information om, at de ikke er alene om ansvaret for en kammerat.
- Evt. henvises til skolepsykolog
- Ved akut forhold kan familien anbefales at køre til den psykiatriske skadestue

En familie står overfor uoverskuelige problemer, herunder vold og incest

Man har pligt til at handle, hvis man får mistanke om overgreb mod børn eller unge, hvorfor der findes lovgivningsmæssige krav til handleprocedurer for medarbejdere og ledere, når man får en bekymring, mistanke eller viden om, at et barn udsættes for vold (fysisk/psykisk) eller seksuelle overgreb. Her gælder den skærpede underretningspligt, se nedenfor.

Undtagelse v. vold eller overgreb

Hvis der er tale om vold, overgreb eller bekymring om dette, skal forvaltningen kontaktes straks og der må **IKKE** tages kontakt til forældrene. Ledelsen orienteres straks ved bekymring.

Vi kan som fagprofessionelle opleve bekymringer, som kan være svære at handle videre på. Du kan nedenfor orientere dig nærmere omkring mulige handlegreb, når tvivlen opstår.

1. grad >> Bekymring

- En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er noget galt med et barn eller i dets familie. Her er ikke tale om, at man har konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til observation af barnet/den unge i en periode og evt. samtale med forældrene. Som medarbejder skal man drøfte sin bekymring med sin leder og aftale observation af barnet og evt. samtale med forældrene.

2. grad >> Mistanke

- Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken handler fx om, at barnet / den unge har været udsat for en seksuel grænseoverskridende adfærd eller fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet, barnets egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre, eller oplysninger man har fået fra anden side. Som medarbejder skal man drøfte sin mistanke med sin leder, og der skal udarbejdes en underretning. Der kan søges råd og vejledning hos kommunen.

3. grad >> Viden

- Konkret viden handler om de situationer, hvor et barn har været udsat for en konkret handling i form af overgreb fysisk, psykisk eller seksuelt, begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet selv, eller fra vidner eller fra tilståelse fra den person, som har udsat barnet eller den unge for overgreb. Som medarbejder skal man drøfte sin viden med sin leder, og der skal udarbejdes en underretning.

[FURESØ KOMMUNES Beredskab og handlevejledninger]

Procesplan step by step – hvad gør hvad?

Klasselæreren skal orientere følgende:

- Skolens ledelse
- FFO/Klub (hvis barnet er tilknyttet denne)
- Øvrige relevante lærere/ trivselsvejleder

Klasselæreren kan kontakte hjemmet for at udrede følgende (*OBS! vær opmærksom på udtagelsen omkring vold og incest*)

- Hvad nøjagtigt er der sket (for at imødegå rygtedannelser)
- Hvad kan skolen gøre/hvad ønsker hjemmet at skolen gør
- Hvem skal orienteres (øvrige elever/lærere?)
- Hvad kan skolen tilbyde af hjælp (samtaler med klasselærer, TRI-pæd. etc.)

Skilsmisse

For langt de fleste børn er det en sorg og et tab, at ens familie deles op, og at man ikke længere skal bo sammen med både mor og far. De fleste børn vil have en periode, hvor de er kedede af det, men det er meget forskelligt, i hvor høj grad børn sætter ord på, hvordan de har det med skilsmissen. Samtidig er børn ofte fanget i deres store loyalitet til begge forældre, og derfor vil de måske hellere undlade at sige, hvordan de har det, end at risikere, at mor eller far bliver kedede af det eller vrede.

Til klasselæreren:

- Ved skilsmisse er det muligt som klasselærer at lave en indstilling til Solsikken så barnet får hjælp i skolens skilsmissegruppe.

